

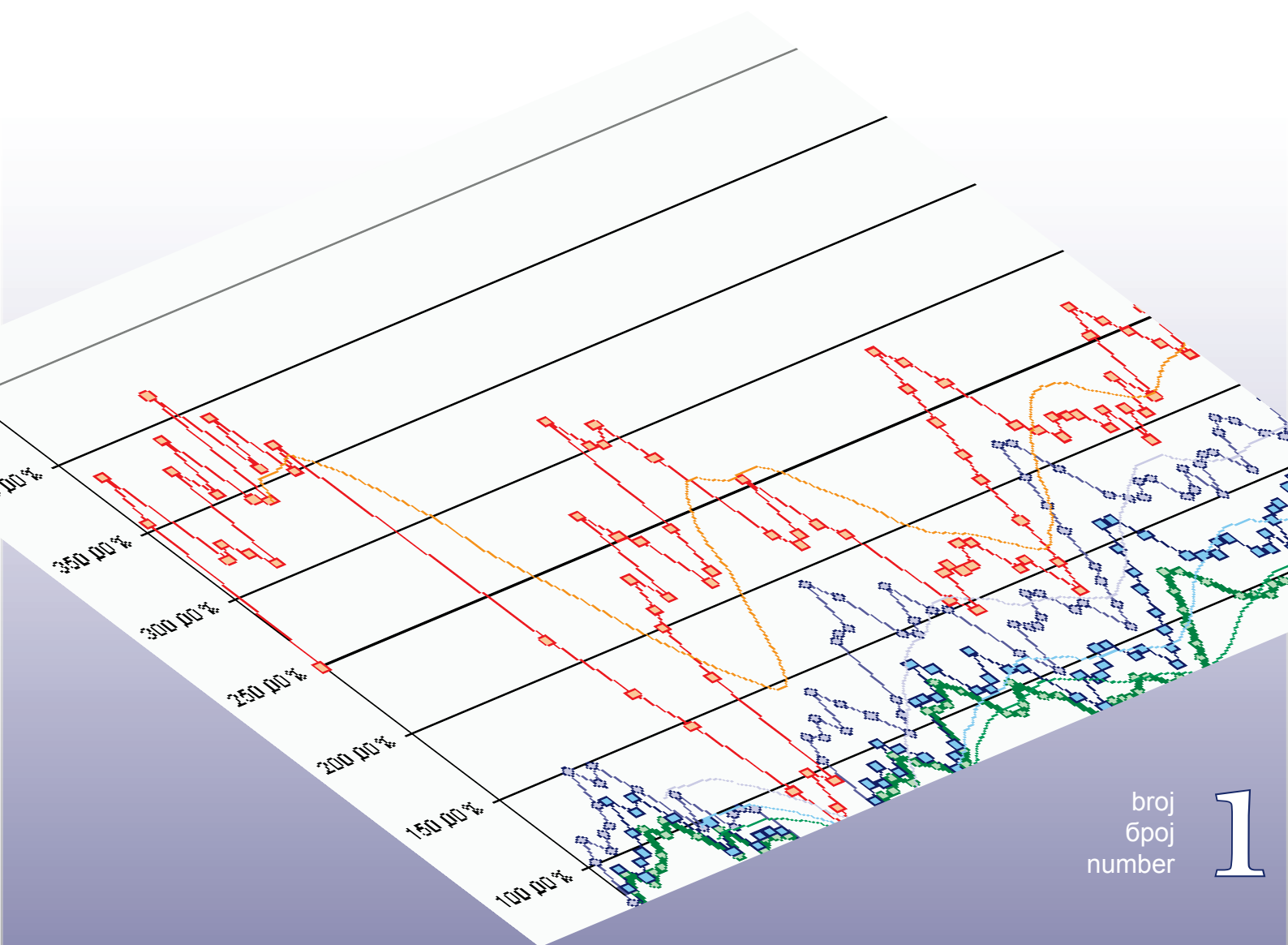
Bosna i Hercegovina
Odjeljenje za makroekonomsku analizu
Upravnog odbora Uprave za indirektno-
neizravno oporezivanje

Босна и Херцеговина
Одјељење за макроекономску анализу
Управног одбора Управе за индиректно
опорезивање

Macroeconomic Unit of the Governing Board of the Indirect Tax Authority

Oma Bilten

broj
број
number

1

• August 2005 • Kolovoz 2005 • Август 2005 • August 2005 •

Uz prvi broj...

Odjeljenje za makroekonomsku analizu Upravnog odbora Uprave za neizravno oporezivanje započelo je sa radom 1.5.2005.g. Odjeljenje je osnovano s ciljem pružanja tehničke potpore Upravnom odboru UNO i fiskalnim vlastima BiH u procesu ostvarivanja fiskalne održivosti svih razina uprave i makroekonomske stabilnosti države u cjelini.

U cilju praćenja izvršenja plana prihoda, rashoda i proračuna svih razina uprave (države, entiteta, županija, općina i fondova) Odjeljenje, u suradnji sa ministarstvima financija BiH i entiteta, Centralnom bankom i ostalim relevantnim domaćim i međunarodnim institucijama i agencijama, radi na prikupljanju i analizi podataka o konsolidiranim prihodima i rashodima svih razina uprave. Odjeljenje radi i na pripremi i izradi: makroekonomskih i fiskalnih projekcija prihoda i proračuna, prijedloga konsolidirane fiskalne balance za sve razine u zemlji, prijedloga načina raspodjele ciljane konsolidirane balance između razina uprave, analizama prihoda, rashoda, vanjskog duga, investicija vlade i zaduživanja, analiza makroekonomskih efekata uvođenja poreza na dodanu vrijednost, davanje prijedloga za redefiniranje porezne politike u sferi neizravnih poreza i dr.

U razdoblju pred nama glavni zadatak Odjeljenja biće uspostava sustava izvještavanja svih razina uprave. U tom smislu Odjeljenje intenzivno radi na uspostavi izvještavanja preko Interneta putem vlastite web stranice o čemu će sve izvještajne jedinice u državi biti blagovremeno informirane.

Od rujna 2005. godine OMA će preuzeti odgovornost za objavljivanje mjesečnih fiskalnih podataka počevši sa državnim i entitetskom razinom, što će se od sljedeće godine proširiti na cijeli javni sektor uključujući općine i javne fondove.

Bilten će izlaziti mjesečno u elektronskom obliku i biće dostupan na svim jezicima naroda Bosne i Hercegovine i na engleskom jeziku. Do otvaranja vlastite web strane dodatne informacije o Odjeljenju i aktivnostima možete dobiti na web adresi <http://www.oma.uino.gov.ba>

Dobrodošli!
mr.sc. Dinka Antić
šef Odjeljenja - supervizor

Tema ovog broja: Makroekonomski učinci PDV-a

piše: Ognjen Đukić, makroekonomista u Odjeljenju

Nužnost - Sve zemlje članice Europske unije, uključujući i nove članice koje su se pridružile EU u 2004. godini, imaju PDV kao sustavni dio svojih poreznih sustava. S strana 1

Br. 1, kolovoz 2005, godina I

Aktualno!

Uspostava Nacionalnog fiskalnog Vijeća BiH

Dana 14.5.2005.g. u Sarajevu je održan prvi sastanak Nacionalnog fiskalnog vijeća BiH. Nacionalno fiskalno vijeće čine predsjedavajući Vijeća ministara BiH, premijeri entiteta, ministri financija BiH i entiteta, te guverner Centralne banke BiH i predsjedavajući UO UNO.

Naredni sastanci NFV održani su tijekom posjete delegacije MMF-a Bosni i Hercegovini na kojima se razgovaralo o izradi nacrtu Zakona o NFV, uspostavi i funkcioniranju NFV, odnosima sa Upravnim odborom UNO i položaju i zadacima Odjeljenja za makroekonomsku analizu.

Uspostava NFV i donošenje relevantnog pravnog okvira za njegovo učinkovito funkcioniranje su bitni uvjeti za potpisivanje novog stand-by aranžmana sa MMF-om.

PDV-a za Bosnu i Hercegovinu predstavlja nužan korak u ostvarivanju kompatibilnosti našeg poreznog sustava sa europskim. Reforma poreznog sustava BiH je identificirana kao jedna od šesnaest prioritarnih reformi u Studiji izvodljivosti Europske komisije.

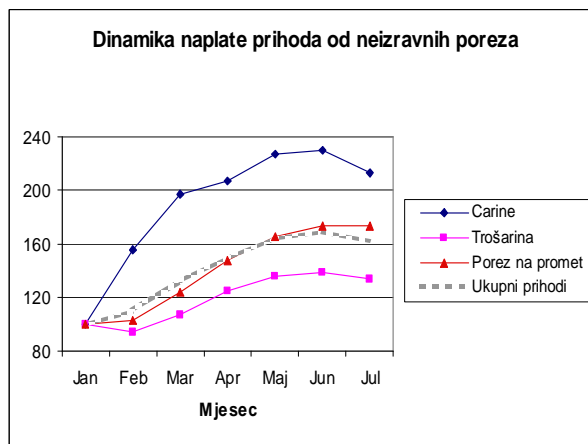
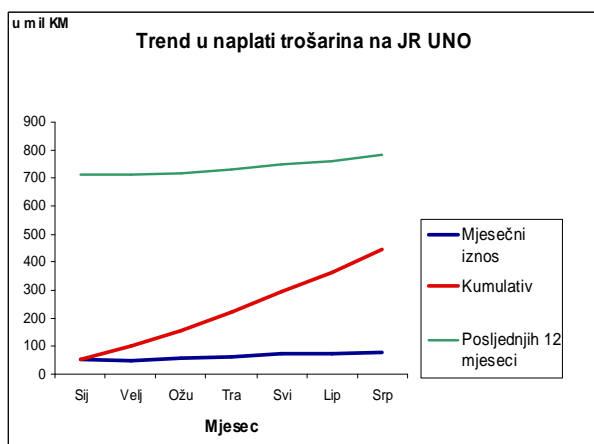
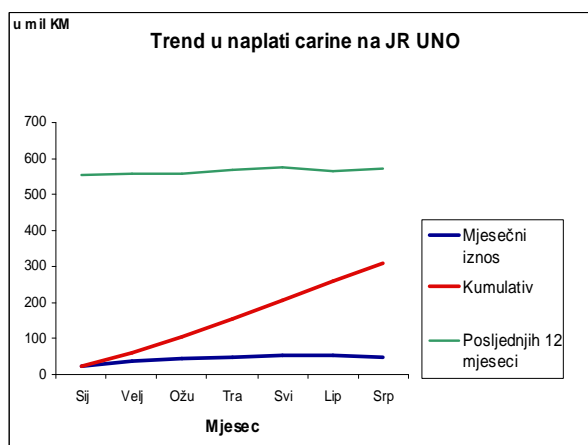
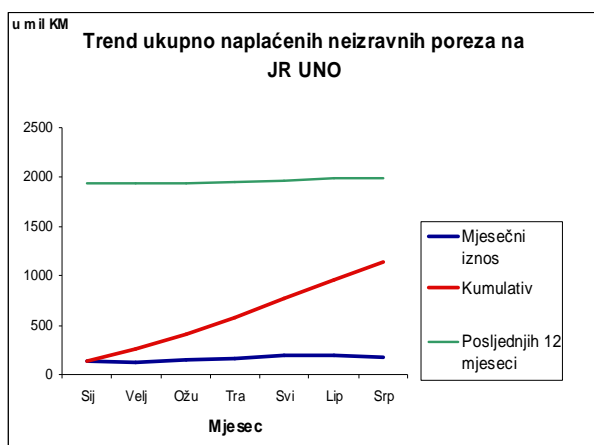
Učinkovitost - PDV sustav predstavlja učinkovit mehanizam naplate poreza na krajnju potrošnju. To potvrđuju pozitivni rezultati uvođenja ovog poreza u velikom broju europskih zemalja, uključujući i naše susjede Hrvatsku i Srbiju i Crnu Goru, koji su zabilježili značajan porast prihoda od neizravnih poreza nakon uvođenja PDV-a. Jedna od osnovnih prednosti u učinkovitosti PDV-a u odnosu na porez na promet proizvoda i usluga je u tome što PDV stimulira tzv. međusobnu kontrolu između poreznih obveznika. Naime, uvođenjem PDV-a za svakog obveznika postaje veoma bitno da li su njegovi dobavljači i sami registrirani kao PDV obveznici kao i da li su računi koje on od tih dobavljača dobije temeljno ispravni. Na ovaj način država prebacuje značajan dio tereta kontrole na same porezne obveznike. Nedostatak dosadašnjeg sustava poreza na promet proizvoda i usluga je u tome što se naplata poreza vrši u jednoj transakciji (u posljednjoj transakciji prema krajnjem potrošaču osim za akcizne/trošarinske proizvode) i time nudi veliki podsticaj neloyalnim poreznim obveznicima da prodajom robe i usluga na crnom tržištu utaje čitav iznos pripadajućeg poreza. Učinkovitost PDV-a se ogleda i u njegovoj sveobuhvatnosti (široka porezna osnovica) zbog čega se preporučuje porezno oslobađanje minimalnog broja djelatnosti.

Utjecaj na investicije - Kada se razmatra uticaj PDV-a na razinu investicija u Bosni i Hercegovini može se reći da PDV ima stimulativan utjecaj. Posmatrano u cijelosti, porezno oslobađanje investicija u sustavu PDV-a je potpunije nego što je to slučaj kod poreza na promet proizvoda i usluga, kako u svezi obuhvatnosti investicija oslobođenih od poreza tako i što se tiče efekta kaskadnog prijenosa poreza. Kaskadni učinak razumijeva prienos poreza na promet kroz cijenu u narednu fazu prometa. Na primjer, nabavka određenog stroja može biti oslobođena od poreza na promet ali je u cijenu tog stroja uključen porez na promet plaćen od strane dobavljača za nabavke neophodne za izradu tog stroja. U tom smislu porez na promet poskupljuje investiciona ulaganja dok sustav PDV-a pruža mogućnost povrata kompletnog PDV-a iz investicionih ulaganja. Treba napomenuti da će ovo važiti samo za registrirane obveznike u sustavu PDV-a. Svi ostali nemaju pravo na povrat PDV-a iz svojih investicionih ulaganja. Takođe, kada PDV obveznik koristi proizvode i usluge lica koja nisu registrirana za PDV, onda se i tu stvara kaskadni efekat jer ovaj obveznik nije u mogućnosti da zahtijeva povrat PDV-a uračunatog u cijenu tih proizvoda i usluga. Ovo predstavlja dodatni razlog za ograničenje broja djelatnosti i usluga oslobođenih od PDV-a.

Utjecaj na izvoz - Slično kao kod uticaja PDV-a na investicije, ovaj porez djeluje stimulatивно i na izvoz. Nakon uvođenja PDV-a, BiH proizvodi će postati konkurentniji na svjetskim tržištima. Ovakav utjecaj proizlazi iz poboljšanja cjenovne konkurentnosti izvoznih proizvoda u sustavu PDV-a. Zakon o PDV-u predviđa oporezivanje nultom stopom, tj. na izvoz se ne plaća PDV dok u isto vrijeme izvoznik zadržava pravo povrata kompletnog ulaznog poreza. Na taj način se izvozni proizvod u potpunosti oslobađa poreza (za razliku od poreza na promet koji se kroz nabavne cijene sirovina i usluga kaskadnim učinkom ugrađuje u cijenu izvoznog proizvoda). Ovaj princip oslobađanje izvoza od PDV-a je u potpunosti u skladu sa Šestom smjernicom o PDV-u. Takođe je važno napomenuti da će stupanjem PDV-a na snagu i domaći proizvodi postati konkurentniji u odnosu na uvozne proizvode zbog mogućnosti da u novom sustavu svoje inpute u cijelosti rasterete poreznih opterećenja.

Analiza prikupljenih prihoda na Jedinствeni račun UNO

Od 1.1.2005.g. Uprava za neizravno oporezivanje je jedina institucija u BiH nadležna za prikupljanje neizravnih poreza: carina i carinskih pristojbi, akciza, poreza na promet akciznih roba i putarine. Prema dinamičkom planu naplate prihoda predviđeno je da će UNO u 2005. prikupiti blizu 2 mlrd KM na Jedinствeni račun (JR) od neizravnih poreza u njenoj nadležnosti. Prema dostupnim podacima trend naplate prihoda je dosta optimističan i, ukoliko se zadrži, možemo očekivati da će planirani iznos biti premašen. Na sljedećim grafikonima prikazan je trend naplate ukupnih neizravnih poreza na JR UNO, carina i akciza/trošarina u razdoblju siječanj-srpanj 2005.g.

Iz rada Odjeljenja:

11.7.2005.g. – Delegacija MMF-a predvođena g. Peterom Doyle-om, šefom Misije u BiH, razgovarala je sa osobljem Odjeljenja u svezi funkcioniranja Odjeljenja, s posebnim naglaskom na uspostavu sustava izvještavanja proračunskih korisnika svih razina uprave u BiH.

19.5.2005.g. - Na međunarodnoj konferenciji Svjetske banke i USAID-GAP projekta, održanoj u Sarajevu, prof.dr. Spahn je održao predavanje na temu „Decentralizacija i fiskalna politika u BiH“, a mr.sc. Dinka Antić, šef Odjeljenja, prezentaciju na temu „Uvođenje PDV-a u BiH“. Isti dan, u okviru Poslovnog kluba pri Ambasadi Francuske u BiH Dinka Antić je održala predavanje o utjecaju uvođenja PDV-a na poslovanje francuskih kompanija sa BiH.

10.5.2005.g. - Na brainstormingu EPPU u Sarajevu predsjedavajući Upravnog odbora UNO g. Joly Dixon i prof.dr. Paul Bernd Spahn, ekspert MMF-a i savjetnik UO, diskutirali su o potrebi aktivne suradnje i podjeli poslova između Odjeljenja za makroekonomsku analizu i EPPU.

Programi edukacije: Tečaj o globalnoj makroekonomiji

Prof. dr. Paul Bernd Spahn će u prostorijama Regionalnog centra UNO u Sarajevu održati seriju od 12 predavanja na temu “Globalno ekonomsko okruženje”, svakog ponedjeljka i srijede, počevši od 12.9.2005.g. u terminu od 11.00 do 13.00. Predavanja će biti na engleskom jeziku, a namijenjena su u prvom redu osoblju Odjeljenja i EPPU. Tečaj se temelji na programu magistarskih studija koje organiziraju Duke Sveučilište (SAD) i Goethe Poslovna škola iz Frankfurta. Na kraju tečaja sudionici će dobiti certifikat. Dodatne informacije o tečaju mogu se naći na web adresi <http://www.cit.ba/PBSPAHN/radovi.htm>.

Prof. dr. Spahn je profesor Sveučilišta u Frankfurtu, ekspert MMF-a i svjetski priznati stručnjak u oblasti makroekonomije i fiskalne politike. Prof. Spahn je angažiran od strane UO UNO na uspostavi Odjeljenja za makroekonomsku analizu i Nacionalnog fiskalnog vijeća BiH.